

آنادولو مجموعه کی

محمد رابع زماننده آنادولو	احمد رفیق
ملی تارخیزک اسمی	مکرمین جلیل
ازینق	علمی ضیا
(لادیک) لی محمد افندی	رؤف یکتا
مناظرالعوالم	حامد سعری
پوت	نجیم الدین جلیل
شعرلرینه نظر آکوهری	محمد خالد
صاجلاک	حبیب فاضل
آنادولو عرفی ودستانلری	علمی ضیا
دیار بکره	اسماعیل نامی
آنادولوده مرزعی ساحلر	محمد شرف

ناشری : آنادولی قومانییت نشریات شرکتی

ایران کاغذ و کتابت و نشریات

تجلیل و تنقید

مناظر العوالم

مؤلفی : طریزونی محمد عاشق
تاریخ تالیف : م ۱۵۹۵ (۱۰۰۶ هـ)

یوردینی طامیق و بیلمک آکا صاحب اولانلر ایچون برنجی وظیفه در . شو حالده
ملکتمزی تدقیق ایتمک ، مصنف و قیمتلی بر معلومات کتله سی میدانه کتیرمک بو کونک
اک مهم احتیاجلرندن در . علمی اصوللردن اوزاقلاشهرق طوبلانیان متفرق بیلکیلره
یوعصر ، قیمت و یرمه یور . الدد ایدیله جک معلوماتک دکرلی اولسی ایچون علمی رهبر
ایتمک مجبورز .

تور کیده اوده دئبری عرفان و معرفت یولنده غیرت و فعالیت کوسترن متواضع و کوچوک
برزمره وار بو زمره نك علمی فعالیتنی اوچ صفحه حالده مطالعه ایتمک ممکندر . ایلمک
صفده منبع و مأخذ کوسترلهدن ، قولایجه علمی تدقیقلر ، حتی تاریخی اثرلر وجوده
کتیرمک تشبیلری کوزه چاربار ، چوق شکرکه بوساخته کارلق یئوره سی قایمق اوزره در .
ایکنجی صره ، منبع و مأخذلری تنقیده لزوم کورمه دن راست کله هر هانکی بر اثری
مأخذ اتخاذ ایدوب آرد صیره صحیفه لک نهایتلرینه بعض آثارک اسملری قید ایدوب یرمکه
« مؤلف » و « اثر صاحبی » صفترلرینه کسب استحقاق ایلمک ایستیلرله مخصوصدر .
برچوق اثرلر ، مع الاسف الآن ، بو طرزده یازیلقدده در . فقط علمی فعالیتک براوچنجی
و حقیقی جبهه سی واردر که اولکیلر کی ساده و زحمتسز دکلدر ، اوغراشانه آلین تری
دو کدیرر ، مشغول اولانی یورار . بو چنین صفحه هر هانکی بر موضوعه عائد بوتون
آثاری و وثیقه لرې طوبلایوب صیقی بر تنقید سوز کندن کچیرد کدن صوکره شایان اعتماد
تدقیقلره و وثیقه لره استناداً بر تالیف وجوده کتیره بیلمک ، شکنده تعریف ارا نه بیلیر .
یز هنوز بو دورده نك باشلانغجده بولونیورز . بو صورتله چالشمق فرصتی پک محدود
کیمسه لره نصیب اولمقدده در . فقط حقیقی و جدی تبعه ایچق بو صورتله قبل اارله بیله جکی
ایچون علمی مساعیمزک استقامتی ممکن اوله بیلدیکی قادار بویوله چویرمک ضرورتی
واردر . بو طرز مساعی بی قولایلاشدیره جق اکمهم برواسطه ده شبهه سز مأخذلر و وثیقه لر
حقتده خصوصی تدقیقلر یاقمقددر .

بالخاصه آنا ولو تاریخ و جغرافیای ایچون منبع اوله بیله چك اثرلره دائر کتابیات تدقیقلری یاقمق طبیعتله آنادولو تدقیقاتنك ایلک آدیمی تشکیل ایدر . بو وادیده بعض تجربه لر موجود اولمقله برابر هنوز اطرافلی تبعلردن محروم بولونیورز . صوك زمانلرده بعض غرب متخصصلری سلجوق و عثمانلی تاریخنك ایلک منبعلرینه ، عثمانلیر دورنده کی جغرافی اثرلره عائد بعض تدقیقلر نشر ایتدیلر . [۱] بو تدقیقلر احتیاجه تقابل ایتمه مکه برابر پك زیاده دفته شایاندر . بز بو مساعیدن ملهم اوله رق هنوز لایقيله طائمانان بعض تاریخی و جغرافی اثرلری برر تدقیق اینده جگیز .

عثمانلی دورینه عائد جغرافی اثرلردن شیمدییه قادار یالکز لاتب میلی نك «مراعاتنا» سیله اریلیا میلی نك «سماعتنام» سی پك زیاده طائمنش ایدی . موضوعز اولان «مناظرالعالم» ایسه ، بوا یکی اثر درجه سنده وبلکه داها زیاده بر قیمتی حائر اولدیغی حالده اوقادار طائمنش حتی متروك و منسی بر حالده بر اقلمشدر . حالوکه آنادولو وروم ایلی تاریخی جغرافیای ایچون غیر قابل اهمال بر منبعدر .

مناظرالعالم عثمانلیرك اعتلادورنده م ۱۵۹۵ (۱۰۰۶ هـ) سنه سنده شامده یازلمشدرم اترك مؤلفی محمد عاشق او دورده الده ایدلمسی قولای اولمایان برچوق منفرد وخصوصی آثاره مراجعت ایدرهك سلفلرینك طوبلادیغی بوتون موادعلمیه یی خلاصه ذکرایتدیکی کبی کندی مشاهدات و استخباراتی ده صحت و وثوق ایله قید و ثبت ایتمشدر . تورك جغرافیاجیلری آره سنده بو یولده بر موقی اولان مناظرالعالم مؤلفنك ترجمه حالی یته کندی اثرندن استدلال اولونیور .

عاشق لقیله طائمنش اولان محمد بن عمر بن بابزید ۱۵۵۵ سنه میلادی سنه ده طرزونده خاتونیه جامعی مدرسلرندن بر ذاتك مخدومی اوله رق دنیا به کلدی ، پك ایی بر تعلیم و تربیه کوردکن صوکره زمانی اسکی اثارك تدقیقنه وقف ایتمشدی . کندی روایتنه کوره یکریمی یاشنده ، دنیای کوروپ او کریمك اوزره ، باباسنك یوردینی ترك ایتمش . م ۱۵۷۵ دن اعتباراً محمد عاشقک یکریمی برسنه دوام ایدن سیاحتی بو صورتله باشلایور . او آرتق طرزونه بر داها عودت ایتمه یه رك برچوق سقرلر یاپار ، مختلف شهرلرده قیصه

[۱] سلجوق تاریخی منبعلرینه دائر مستشرق زوسهایك اثری ،

K. Süssheim, Chronik des seltschukischen Reiches (eine literarische Studie)

عثمانلی تاریخنك ایلک منبعلرینه دائر ویا نه تاریخ عثمانی مجموعه سنده ویتك و کیزدك مقاله لری .

Wittek und Giese (M. O. G. Band 1 Heft 2. 3) Wien 1922.

بو مقاله لرك خلاصه سی ادبیات فاکولته سی مجموعه سینك ۶ نجی نومبره سنده انتشار ایتمشدر .

مدتله منشیك ایدر . اکثر یا حکمه لرده وظیفه آلیر . محمد عاشق اکثر وقتنی روم ایلمده کچیریور ، سیاحتک یکر منجی سنه سندد مؤلف شامه اثرینی بتیردیکی یرد کلیور . (م ۱۵۹۶) . اوزون زماندنبری کندیسندد حاصل اولان بر فکری اجرایه یعنی « کوردیکی دیاری » سیر ایتدیکی افکاری علایم و آثار ایله بعض اوراقه ثبت وضبط « ایتیه باشلا یور .

شامه عودت ایتدکدن صوکره عاشق چلبی یی کوزدن غائب ایتمکده ز . ترجمه حالی حقندد یکنه منبع اثری اولدینی ایچون - کاتب چلبی نک بیاناتی وجهله - اکثر اثر مسوده حالده قالمشسه ، مولفک آز بر مدت صوکره ، کتابنی تیضه وقت بوله دن وفات ایله مش اولدیغنه حکم ایدیله یلیر .

مؤلف اوزون و متنوع سیاحتلرینی اسکی آئارده موجود روایاتی اکیال ایله مک و اثرینه یکی معلومات طویلامق مقصدیه یامشدر . روم ایلی ده اوزون مدت قالمسی مقصدینی آیریه تأیید ایدن بر حادثه در . چونکه عثمانلی تورکلری طرفدن فتح ایدلش اولان روم ایلی ، اسلام و شرق عالمی ایچون یکی بر اولکد ایدی . قرون وسطی اسلام جغرافیا - جیلری روم ایلندن یاپک آز و یاخود هیچ بحث ایتمه مشلدر .

عاشق چلبی نک کتابی اکثر قرون وسطا جغرافیا جیلرینک اثرلری نوعندن بر قو - زموغرافیا کتابی اولوب جغرافیا بویوک بر موقع اشغال ایتمکده دئیر . اثر باشلیجه ایکی قسمه (باب) ایریلیور : بری عوالم علویددن یعنی سمان سکان و اجسام سماویددن باحث اولوب قسماً عالم اسفل ، جهنم و سکنه سنی تصویر ایدن بر ذیلی واردر . بو قسمده هیئت بحثی پک مختصر کچر . بوتون مندرجات الهیات و میتولوژیدن عبارتدر . مدخل کله سیله قابل توصیف اولان بو مباحثدن صوکره اصل اثر ایکنجی قسمده طویلانیور . ایکنجی قسم عوالم سفیله ، ارض و سکنه سی حقندد تعریفاتی احتوا ایتمکده و جغرافیایک بوتون مباحثه تماس ایله مکده در . بر آز عمومی جغرافیا ایله بحثه داخل اولدقن صوکره قرون وسطی اصولیله عناصره کوره تنظیم ایدلش منفرد توصیفات دکیزلر ، اطهرلر ، کوللر و بطقاقلر ، نهرلر و منبعلر ، طاغلر و چوللر و نهایت باشلی باشنه بر فصل (منظره) حالده شهرلر موضوعک چرچیوه سی داخلنه کیرمکده در .

جغرافیایی علوم طبیعه تعقیب ایدیور . معادن ، عطریات ، نباتات ، حیوانات و انسانلر تدقیق ایدیور .

تاریخ - جغرافیا تدقیقاتی ایچون اثرک الذ زیاده ایکنجی قسمی و بالخاصه « مداین و بلدان و محاسن معموره جهان » عنوانی آئنده شهرلر دن بحث ایدن فصلی خاثر اهمیتدر . بو « منظره » ده

یوتون معلومات جغرافیه ، بو کونکی قطعه تقسیماتی یرینه ، اولاً بطلمیوسک یدی اقلیمه (اقلیم حقیقی به) ثانیاً ابوالفدائک ۲۸ اقلیمه (اقلیم عرفی به) کوره تنظیم ایدلشدرد . [۱]
هربر بطلمیوس اقلیمه تصادف ایدن مملکتلر عرفی اقلیملره آیرلشدرد . مؤلفک کوچوک فصللر حالنده ذکر ایتدیکی مملکتلر عیناً ابوالفدائک صره سی تعقیب ایتمکده در .

مؤلف مقدمه ده مأخذلرندن بعضیلرینی ذکر ایدیور و بحث ارمه سنده دیکرلرینی ده اوکره نیورز . مأخذلرک اکثریسی علم عالمجه معلوم اولان و قسمماً مطبوع بولان «ابن خردادبه ، ابن الجوزی ، ابن الوردی ، قزوینی یاقوت و صهرالله المستوفینک اثرلریدر .
باشلیجه منبع اوله رقدده ابوالفدائک تقویم البلدانی کورو یورز . اثری یقیندن تدقیق ایدنجه محمد عاشقک ابوالفدادن پک چوق استفاده ایتدیکی اکلاشیلور .

بوراده « مناظرالعوالم » ک ماهیت و قیمت علمیه سی حقتده قطعی حکملر و یرمه دن اجتناب ایدرک صوک زمانلرده « عثمانلیلر دورنده جغرافیا » [۲] عنوانیه اوزون برتدقیق وجوده کتیردن موسیو تشنر F.Teschner مطالعاتی نقل ایله اکتفا ایدیورم . تشنر دییورکه :

محمد عاشق قرون وسطادان منتقل بوتون معلوماتی طوپلایوپ تورکجه برخلاصه

[۱] اسلام جغرافیاجیلری افق - جغرافیایری داخلنده بولونان قسم ارضی (اقلیم) نامیه برطاقم اقسامه تفریق ایدرلر واقعی ایکی معناده قوللایوب یرینه « اقلیم حقیقی » ویا « اقلیم ریاضی » دیکرینه ده « اقلیم عرفی » دیرلر .

اقلیم ریاضی عمومیتله مبدأ و منتهای آرمه سنده کون اوزونلنی یاریم ساعت فرق ایدن دوائر متوازیه مابینه اطلاق اولونورکه بطلمیوسه کوره یدی اقلیم موجوددر .

اقلیم عرفی داها زیاده مملکت تقسیماته تقابل ایتمکده اولوب ابوالفدایه کوره ۲۸ اقلیم عرفی وارددر :

- ۱ - جزیره العرب ، ۳ - مصر ، ۳ - المغرب (شمالی آفریقا) ۴ - جزیره الاندلس ،
- ۵ - جزیره البحار الغربیه (آق دیز ایلر) ، ۶ - الشام (سوریه) ، ۷ - الجزیره بین الدجله و الفرات ، ۸ - العراق ، ۹ - خوزستان ، ۱۰ - فارس ، ۱۱ - کرمان ، ۱۲ - سجستان ،
- ۱۳ - پنجاب (السند) ، ۱۴ - هند ، ۱۵ - چین ، ۱۶ - جزایر بحر الشرق ، ۱۷ - الروم (کوچوک آسیا) ، ۱۸ - ارمنیه ، آران ، آذربایجان ، ۱۹ - الجبال ، ۲۰ - الدیلم و کیلان ،
- ۲۱ - طبرستان ، ۲۲ - خوراسان ، ۲۳ - زابلستان ، ۲۴ - طخارستان و بدخشان ، ۲۵ - خوارزم ،
- ۳۶ - ماوراءالنهر ، ۳۷ - الجانب الجنوبی ، ۲۸ - الجانب الشمالی .

Zeischrift der Beutschen Morgenländischen Gesellschaft Band 2- Heft 1 [۲]

۱۹۲۳ ده آلمان شرقی جمعیتی مجموعه سنده انشار ایدن بوتدقیقک تمام برترجمه سی یاقینده ادبیات

تفا کولته سی مجموعه سنده نشر ایدله جکدر .

وجوده کتیرمک صورتیه جغرافیاده یکی بردور انکشاف آچدینه فنع اولویوردی . مؤلف مساعیسه بوراده نهایت ویرمش اولسهیدی اثرینک ماهیتی یوکسک براسلوب ایله یازلمش و منبعلی کوسترلمش یکی بر خلاصه دن عبارت قالیردی و بز اونک اثرینی تکرار کتبخانه لک مخزنه ترک ایدردک . فقط مناظر العوالم ده اسکی معلوماتک قیدیه اکتفا ایدله مشدر ، عینی زمانده یکی وضعیت ده ایضاح ایدلمشدر که مؤلفک بو مساعیسی نظر دقتدن قاجاملیدر . محمد عاشق عثمانلی مؤلفلرینک اوآنه قدرو وجوده کتیردکلی بهض جغرافی اثرلردن اقتباسانده بولنه بیله جک بر موقعده ولدینی حالده بونلردن استفاده ایتهدیکی اکلا- شیلور ، یکی دورلر ایچون صرف کندی تدقیقاتنه استناد ایتکده یعنی یا بالذات کور- دکلرندن و یا خود کندی کوزیله کورندن نقلاً بحث ایتکده اولوب هر دفعه سنده شایان اعتماد ذواتدن منقول صحیح معلومات ذکر ایله مکده در . بز محمد عاشقک ، اُک ایی شرق منابعنه استناد ایله ، مؤلفدن علمی اصولره موافق برشکده تأمین ایتدیکي صحت و وثوقدن دولایی صوک درجه متشکرز . چونکه بومعلوماتی بویوک بر قطعیت و وضوحه روایات قدیمه چولندن چیقارب تاریخ جغرافیا تدقیقاتی ایچون قازاندران کنیدیدر . فقط اثرنده کندی مشاهداتنه عائد قیمتی معلوماتی اسکی روایات ایله قاریشدیرمش اولدینندن تفریق برآز اوغراشمغه وابسته در .

اکثریتله ییی معلومات ، اولدجه مفصل برصورتده ، روایات قدیمه یی تعقیب ایدر ، و برابرجه بو بویوک اثری طولیدر ، هرشیدن اول وثوق و صحتی دولاییسیله فوق العاده قیمتی اولان بویکی معلومات اثرک وجوده کلیدی دوره ده کی احوال جغرافیایی بزه اوکر- تدیکی کبی برچوق شهرلرک طرز اسکنی و آثار معماریه تاریخی ایچون پک زیاده حائر اهمیتدر .

مناظر العوالمده آوروپا آثارینک تأثیرینه دلالت ایدر هیچ بر ایزه تصادف ایدلر . مع مافی اواشاده یوآثارک ممالک عثمانیه ده تمامیه مجهول اولدینی قبول ایدله مز . مؤلف کرک مشاهداتی و کرک استخباراتی نقل ایدر کن تمامیه برقرون وسطی استقلاستیکجیسی کبی کورونیور . فلاسق شرق اثرلری ایچنه اوفادار طالمشدی که کندی همشهریلرینک وجوده کتیردیکي یکی اثرلر بیله هیچ بر قیمت ویرمیوردی . طبیعی آوروپا آنارندن استفاده اونک ایچون موضوع بحث بیله دکلدر . آوروپا حقنه ویردیکي معلومات قرون وسطی جغرافیاجیلرینک معلوماتی نادراً کچر . بواشاده آوروپالی عالملرک و کیچیلرک یابدینی بویوک کشفیاته دائر مناظر العوالمده هیچ بر قید یوق ، عجباً حقیقه مؤلف بو کشفیاته دائر

برشی ایشتمه‌دیمی یوقسه مخصوص مسکوتی کیدی ؟ بویابده بر حکم ویرمک قولای دکلدر . خلاصه مناظرالعوالم ، شرقده قرون وسطی آثار جغرافیه‌سنک صوگ بر نمونه‌سی اولق اعتباریله پک استفادلی بر اثر اولوب بر چوق مهم معلوماتی اصلیتی محافظه ایدهرک نقل ایتکدهدر .

دارالفنون موضعی جغرافیا معلمی

هاسر سعری

ادبیات مُصَنَّا جَبَه‌نی

شعرلر به نظر ا کوهری

تاریخ کوهری حقنده هنوز سوزینی سویله‌مه‌دی ، بو بویوک تورک شاعرینه دائر بیلین حقیقت ، اونی بزه ایضاح ایدمه‌جک درجه‌ده کوچو کدر . کوهرینک خطوط هویتی ، بوتون تفرعاتیله چیزمک ایچون اُنی زمان بکله‌یه‌جکزر .

کوهرینک یتیشدیک دور ، یاشادینی محیط ، کچریدیک حیات ، اوزون سنه‌لرک آغیر ، صیریلماز سیدرلیله اورتولو اولمخله برابر ، شاعری ، معنوی سیاسیه دماغمزدده جانلاندیره‌جق وثیقه‌لر اُلزده‌در . کوهرینک عمرینی ، صفحه‌ صفحه تعقیب ایدمه‌سه‌ک بیله ، بو وثیقه‌لر اونک قلبنک ناصل چاریدینی سویله‌یورلر . انسانک درونی وارلنی یاننده ، خارجی شکلنک ، مادی موجودیتنک نه‌اهمیتی فلیر ؟ تاریخ ، کوهرینک حیاته عائد ایزلری قائب ایتمش ؛ فی‌الحقیقه بو برضیاعدر ، فقط اونی اصل آکلاته‌جق اولان اثری ، بو کونک مالیدر . بو قیمتدار خزینه ، قایب اولان ایزک ماتمی اونوتدیراجق بر تسلیدن ده‌ا قوتلی بر سیدره .

کوهرینک اُسکدن ترتیب ایدیش بر دیوانی وارمی ، یوقی ؟ بیلیمورم . هر حالده اورته‌ده بونک وجودینه شهادت ایدمه‌جک بر دلیل بولامادم . اونک ایچون کوهری دیوانی تشکیل ایدمه‌جک عناصری ، اُسکی مجموعه‌لرک توزلو صحیفه‌لرندن طوبلادم . بونلرک یوکسک یکونی ایچنده اصل کوهری بی صاقلانمش بولویورم .